

RECEPCIÓ DEL VII MEMORIAL PERE TENA 2020

Dr. Gabriel Seguí i Trobat, msscc,
President de l'Institut de Litúrgia *ad instar facultatis*-AUSP
10 de febrer de 2021

Sr. Arquebisbe, membres del Centre de Pastoral Litúrgica, autoritats acadèmiques, senyores i senyors, presents i en línia, ja sabem que, a la teologia catòlica, el mot "memorial" té una significació especial: és l'actualització sacramental, aquí i ara, de la Pasqua històrica i de la Pasqua perenne del Senyor, la penyora de la Pasqua definitiva. Precisament, avui és l'aniversari del dies natalis de l'enyorat Pere tena. Quan parlem del Memorial Pere Tena, evidentment no volem comparar-lo amb el del Crist, però sí conservar la densitat del concepte. En efecte, "memorial" és, d'entrada, més que no pura "memòria": és record solemne i agraït, eficaç i no balder, amb projecció de futur i no gens nostàlgic. Avui, doncs, passam per a la memòria del nostre cor la figura d'un bisbe nostre que esdevingué bon pastor del seu ramat sobretot celebrant el Misteri de la fe, parlant-ne al poble de Déu i configurant-hi la vida.

Aquesta feliç recordança s'aplica avui a una de les seves obres: l'Institut de Litúrgia *ad instar facultatis* de l'Ateneu Universitari Sant Pacià, i dic obra seva perquè és l'hereu directe i fidel de l'Institut Superior de Litúrgia de Barcelona que ell fundà amb altres il·lustres companyons, a fi que la reforma litúrgica del concili Vaticà II cresqués esponerosa en el terreny fèrtil de la tradició litúrgica de la nostra terra, que fins i tot té els seus màrtirs reconeguts per l'Església.

La figura de Mons. Pere Tena representa una determinada teologia litúrgica dins l'ampli ventall de la catolicitat; per suposat, és una teologia de la celebració plenament fidel a la reforma litúrgica conciliar, però amb unes característiques procedents de la seva personalitat:

a) Una teologia contemplativa del Misteri trinitari actuant en la comunitat reunida, de la qual brolla una mística de la celebració litúrgica, i un saber parlar de l'*actio* sacramental plena de fe i d'experiència de les coses divines: *contemplata aliis tradere*.

b) Una reflexió sobre l'Església que celebra com l'assemblea dels sants, com diu el Nou Testament (Fets 26,10; Rm 1,7; 1Cor1,2), que es construeix i es reconeix a ella mateixa quan fa el memorial del Redemptor i esdevé el seu Cos enmig de la història. D'aquesta manera, en l'eclesiologia litúrgica de Pere Tena, la comunitat cristiana és el subjecte integral de la celebració: *sentire cum Ecclesia* i *sentire Ecclesiam*.

c) Un reconeixement de la diversitat de carismes i ministeris que l'Esperit de Déu infon en el baptisme, o posteriorment en la crida peculiar al sagrament de l'orde, que demana la participació activa, conscient i fructuosa en la celebració (SC 14 i 48). Perquè, a la litúrgia, no hi ha els qui celebren i els qui miren com a "estranyos i muts espectadors"

(SC 48), sinó "concelebrants" segons el ministeri rebut. D'aquí emergeix el respecte i la consideració per la dignitat del laïcat en vista a la missió: *duc in altum*.

d) Un instrument pastoral per confirmar i revifar la fe, que és la clau del seguiment del Senyor enmig d'una societat que sembla oblidar les seves arrels cristianes, com si fossin una llosa que oprimeix les seves ànsies d'adultesa. Es tracta d'una fe lúcida, il·lustrada, que apel·la ensems a la racionalitat i a les raons del cor: *fides quaerens intellectum*.

e) Una teologia que contempla la diversitat humana expressada en la varietat de cultures, com una riquesa que la celebració litúrgica acull com a fruits de l'Esperit divinal: l'atenció als signes dels temps i a les llavors de la Paraula.

f) Un respecte profund per la pluralitat d'accents en la reflexió litúrgica com a conseqüència de la multiplicitat d'experiències de Déu personals i comunitàries, perquè la veritat és simfònica: *In dubiis libertas, in necessariis unitas, in omnia charitas*.

Per això, permeteu-me que recordi una mica el perfil de l'Institut de Litúrgia que vaig presentar a l'acte d'inauguració del curs acadèmic 2020-2021 de l'Ateneu Universitari Sant Pacià:

a) La decisió de demanar l'erecció d'una facultat de litúrgia fou una determinació col·legial dels bisbes de la Conferència Episcopal Tarraconense; així es confirma el servei de l'Institut de Litúrgia a l'Església local, seguint una llarga tradició de comunió eclesial, que és la plataforma per al servei a l'Església espanyola i universal. El bisbe Tena va excel·lir en aquest servei generós a les Esglésies.

b) L'Institut de Litúrgia no pretén en absolut ser competència de cap altre centre d'estudis litúrgics, sinó treballar en xarxa; ni és tampoc un projecte personal de ningú. La constitució apostòlica *Veritatis Gaudium* ens esperona a la col·laboració entre institucions educatives:

"Un quart i últim criteri es refereix a la necessitat urgent de «crear xarxes» entre les diferents institucions que, arreu de món, conreen i promoguin els estudis eclesiàstics, i activar amb decisió les oportunes sinergies també amb les institucions acadèmiques dels diferents països i amb les que s'inspiren en les diferents tradicions culturals i religioses; al mateix temps, establir centres especialitzats de recerca que promoguin l'estudi dels problemes d'abast històric que repercuteixen en la humanitat d'avui, i proposin pistes de resolució apropiades i objectives" (VG 4d).

Mons. Tena era "l'home de la col·laboració", ben conegut per la seva capacitat de treballar en equip.

c) S'adreça a les Esglésies d'Amèrica Llatina i Àfrica per oferir-los un espai de reflexió i aprenentatge en relació amb la inculturació de la fe i la litúrgia sense reivindicar un nou colonialisme teològic, sinó escoltant la "veu de les Esglésies". Tinguem present

aquí que Pere Tena fou un dels redactors de la instrucció *Varietates legitimae* sobre la inculcuració de la litúrgia romana, publicada per la Congregació per al Culte Diví i la Disciplina dels Sagraments el 25 de gener de 1994.

d) El laïcat ha de trobar també la seva oportunitat de formació rigorosa a l'Institut de Litúrgia; és el nostre desig i el nostre compromís, perquè el subjecte integral de la litúrgia sigui tota l'assemblea celebrant. No hi ha dubte que l'atenció al laïcat és una prioritat per al Centre de Pastoral Litúrgica des dels seus inicis.

e) El nomenament de professors llatinoamericans i, ben aviat, africans, mostra que la nostra aposta per Amèrica Llatina i Àfrica és consistent i no purament estratègica. El cor universal del bisbe Tena ho hauria aprovat amb goig.

f) El nou Institut, precisament per la seva estrenada autonomia, ha de fer cos amb la resta de facultats de l'Ateneu, perquè junts donem fe de la nostra esperança en les àmbits culturals del país, amb una ambició de projecció universal. L'Institut Superior de Litúrgia de Barcelona des del principi va estar en connexió amb la Facultat de Teologia de Catalunya, per voler del Dr. Tena i els cofundadors.

És en aquest marc on s'escau que els membres de l'Institut de Litúrgia donem gràcies de tot cor al Centre de Pastoral Litúrgica per la concessió del VII Memorial Pere Tena, una vertadera tautologia, com ens acaba de dir el Dr. Joan Torra, o si voleu, en paraules més planeres, un peix que es mossega la coa. Perquè, en efecte, allò que deïem de Pere Tena, ho deïm del Centre de Pastoral Litúrgica i de l'Institut de Litúrgia: són dues obres bessones de la mateixa mà, juntament amb les dels Drs. Pere Farnés i Joan Bellavista, entre d'altres col·laboradors.

Aleshores, l'emocionada acció de gràcies esdevé projecte il·lusionat de futur en comú. El Centre de Pastoral Litúrgica no s'ha de sentir empetitit per la nova categoria acadèmica de l'Institut de Litúrgia; més tost ha de cobrar coratge per enfrontar nous desafiaments, que haurem de pactar i establir. Per aquest motiu, no hem d'oblidar que l'Institut de Litúrgia té com a perfil propi, en l'àmbit de l'ensenyament universitari de la litúrgia, l'aprofundiment en la teologia litúrgica i oferir criteris de qualitat per a *l'ars celebrandi*, com a segell del pensament de Mons. Pere Tena que hem assajat d'esbossar.

La missió conjunta de l'Institut de Litúrgia i del Centre de Pastoral Litúrgica pot concretar-se en aquests àmbits:

a) La promoció d'una pastoral litúrgica basada en una sòlida teologia litúrgica que doni resposta a les inquietuds existencials i espirituals dels nostres contemporanis. Es tracta, doncs, de la connexió entre fe, litúrgia i vida.

b) L'oferta comuna de recursos bibliogràfics i documentals de diversos nivells, des de la divulgació a la investigació, perquè la teologia i la pastoral litúrgica esdevinguin eines de producció de coneixement, i puguin donar raó de la nostra esperança (1Pe 3,15)

amb qualitat. Per tant, cal tornar a proposar el pensament cristià a la cultura contemporània, com històricament ha estat una realitat.

c) Havent estat Pere Tena bisbe auxiliar de Barcelona, tant l'Institut de Litúrgia com el Centre de Pastoral Litúrgica han d'estrènyer, plegats i la una, els vincles de comunió amb les Esglésies locals de la nostra terra i la unió cordial amb l'Església de Roma, sense perdre la pròpia personalitat. La voluntat de servei a l'Església local i el sentiment de romanitat han estat una constant en el moviment litúrgic català, l'arrel de les nostres dues institucions.

d) La col·laboració coordinada en actes acadèmics i accions pastorals en el marc de l'Ateneu Universitari Sant Pacià, una institució que pretén oferir a la societat catalana una proposta positiva de diàleg des de l'evangeli. La litúrgia és un dels eixos dels pensament occidental informat pel cristianisme i no ha de restar fora del projecte en construcció de l'Ateneu. Tampoc l'Institut de Litúrgia i el Centre de Pastoral Litúrgica no poden quedar al marge d'aquest bell repte.

L'aposta per la recta formació litúrgica afecta particularment a les noves generacions de preveres, les quals trobaran en el bisbe Tena un model de celebrant, d'equilibri doctrinal i de zel pastoral. D'altra banda, el Centre de Pastoral Litúrgica tornarà a esser un punt de referència per al clergat incorporant de mica en mica entre els seus membres els joves preveres formats principalment a l'Institut de Litúrgia i al Pontifici Institut de Litúrgia de Sant Anselm; ja s'ha fet passes en aquesta direcció a algunes de les publicacions. Vertaderament, el Centre de Pastoral Litúrgica no pot renunciar als criteris d'excel·lència teològica en nom de la divulgació pastoral, perquè els porta impresos en l'ADN des de la seva fundació. Aquí és on juga un paper fonamental la col·laboració institucional amb l'Institut de Litúrgia i l'Ateneu Universitari Sant Pacià.

Pel que fa als laics, el batxillerat en litúrgia de tres anys que estam estudiant, és una oportunitat formativa de nivell universitari semblant als dels Instituts Superiors de Ciències Religioses. Fins i tot seria il·lusionant i engrescador la creació d'un centre específic per al laïcat, aprofitant els avantatges de l'ensenyament telemàtic, un dels grans èxits de l'Ateneu en aquest temps de pandèmia.

Amics i amigues, si l'acció de gràcies desembocava en un projecte de futur, aquest projecte és animat per la virtut teològica de l'esperança, regalada abundantment per l'Esperit del Senyor. Que el Bon Pastor, així com ens alimenta en la celebració dels Sants Misteris, concedesqui a l'Institut de Litúrgia i al Centre de Pastoral Litúrgica una sembra profunda en el solc del món d'avui, continuant la tasca del Dr. Pere Tena i Garriga, bisbe de l'Església catòlica.

He dit.